

**„DŁUGI”
SYTUACJA PRAWNA
DŁUŻNIKA I
WIERZYCIELA
- część ogólna**

Gdynia 2020

SPIS TREŚCI

Wstęp

Rozdział 1 – Czego powinien oczekiwać dłużnik od wierzyciela?

Rozdział 2 – Gdy nie jestem dłużnikiem

Rozdział 3 – Dług istnieje i co dalej

Wstęp

PRZEWODNIK WSPIERA OSOBY ZADŁUŻONE w zakresie samodzielnych działań i potrzeb takiej osoby w mierzeniu się z problemem nieterminowego rozliczenia zobowiązań prawnych, jak też w relacji tej osoby z wierzycielem, instytucjami publicznymi (sąd/komornik), a ponadto zawiera informacje gdzie można uzyskać nieodpłatną pomoc w mierzeniu się ze wspomnianym problemem oraz jak pomoc ta mogłaby w praktyce wyglądać.

PRZEWODNIK dotyczy windykacji należności w relacji z konsumentem, dlatego też skierowany jest głównie do osób nieprofesjonalnych.

Ma również służyć pomocą w zrozumieniu sytuacji, w jakiej znalazł się dłużnik oraz może pomóc dłużnikowi w podjęciu właściwych kroków, jakie w jego dobrze pojętym interesie podjąć powinien w sytuacji, gdy prowadzone są wobec niego działania windykacyjne

PRZEWODNIK jest także podpowiedzią dla podmiotów zajmujących się windykacją należności, w szczególności stanowić powinien zachętę dla wdrożenia metod pozyskiwania należności w sposób zgodny z prawem, etyczny, społecznie odpowiedzialny.

Zawarta w PRZEWODNIKU część poświęcona przykładowym, nierzetelnym praktykom stworzona została na podstawie doświadczeń doradców obywatelskich i prawników udzielających porad prawnych w strukturach organizacji pozarządowych, w tym Fundacji Instytut Aktywizacji Regionów. Jest także wynikiem doświadczeń Komisji Etyki, działającej przy Zrzeszeniu Punktów Poradnictwa Obywatelskiego z siedzibą w Łodzi.

Zbiór zawartych w podręczniku informacji nie jest jednak zamknięty. Informacje zgromadzone w opracowaniu będą podlegały okresowej aktualizacji w miarę wprowadzania zmian w przepisach prawa, modyfikacji modeli relacji między dłużnikiem i wierzycielem oraz wprowadzaniem nowych trendów społecznych/psychologicznych w toku takich relacji.

Rozdział 1 – Czego powinien oczekiwać Dłużnik od Wierzyciela?

Zanim przyjmiesz na siebie ciężar odpowiedzialności za DŁUG, zastanów się czy rzeczywiście to zobowiązanie spoczywa na Twoich barkach. Nie obawiaj się Wierzyciela, nie obawiaj się rozmowy z Wierzycielem, nie podejmuj pochopnych działań i nie daj się manipulować, nie wysyłaj żadnych pism, nie rób żadnych wpłat, ani nie składaj przez telefon żadnych deklaracji Wierzycielowi do puki nie upewnisz się, że wszystkie wątpliwości związane z długiem zostały wyjaśnione.

Najpierw warto jest WYJAŚNIĆ sytuację w relacji z Wierzycielem.

Rozmawiając z wierzycielem. Kiedy kontaktujesz się osobiście lub telefonicznie zawsze staraj się prowadzić taką rozmowę z inną osobą, której ufasz, członkiem rodziny, znajomym. Możesz też dla własnych celów rejestrować taką rozmowę (dyktafon, funkcja w telefonie). Dzięki tym rozwiązaniom masz szansę lepiej zapamiętać taką rozmowę, masz wsparcie osoby zaufanej i stajesz się mniej podatny na manipulację ze strony Wierzyciela.

WARTO PAMIĘTAĆ!

Musisz mieć świadomość, że Wierzyciel dąży do odzyskania pieniędzy i będzie starał się na różne sposoby przekonać Dłużnika do tego, żeby odzyskać – najczęściej dobrowolnie – takie świadczenie. Wierzyciel działający nieetycznie lub wbrew przepisom może ukrywać przed Dłużnikiem istotne informacje lub namawiać do rozwiązania które tylko pozornie będą wydawały się Dłużnikowi korzystne.

Jeśli masz wątpliwości co do tego czy rzeczywiście jesteś dłużnikiem, warto zapytać swojego Wierzyciela telefonicznie lub listownie:

- kiedy powstał dług (data/choćby rok)?;
- czy Wierzyciel dysponuje wyrokiem/nakazem zapłaty/innym orzeczeniem instytucji publicznej?
- czy Wierzyciel posiada właściwe dane Dłużnika, dane szczegółowe takie jak imię, nazwisko, adres, nr PESEL?
- warto jest sprawdzić czy dane jakie posiada Wierzyciel to rzeczywiście nasze dane, zdarzają się pomyłki, zdarza się że ktoś podszywa się pod inną osobę podając nieprawdziwe dane przy zaciąganiu pożyczek?
- czy Wierzyciel który się z nami kontaktuje jest posiadaczem długu, czy też na przykład działa tylko jako firma windykacyjna a Wierzycielem jest ktoś inny?
- jakie są dane firmy windykacyjnej (nazwa, adres) oraz jakie są dane Wierzyciela (nazwa, adres)?

ZANIM PODEJMIESZ DZIAŁANIA SPRAWDŹ UZYSKANE INFORMACJE

Otrzymane informacje – jeśli uzyskujesz je podczas rozmowy z Wierzycielem/Windykatorem (spotkanie/rozmowa telefoniczna) warto zapisać i próbować weryfikować.

Gdzie weryfikować informacje:

- informacje o wyroku/orzeczeniu/nakazie zapłaty należy weryfikować w instytucjach, które wydały taki dokument; masz pełne prawo wglądu w dokumenty sądowe/komornicze itp. O ile dotyczą właśnie Ciebie;
- informacje o Wierzycielu można uzyskać za pośrednictwem Internetu, względnie w instytucjach publicznych które prowadzą rejestry przedsiębiorców (taka jednostka jest dostępna w zasadzie w każdej gminie)
- informacje można też przedstawić osobom bliskim, w celu ich wspólnego omówienia i weryfikacji wspólnej
- informacje można także przekazać osobom udzielającym poradnictwa na terenie powiatu w którym Dłużnik mieszka, takie osoby mają narzędzia oraz doświadczenie zawodowe, które z pewnością pozwoli w jakimś stopniu wesprzeć zainteresowanego.

Rozdział 2 – Gdy nie jestem Dłużnikiem

CO JEŚLI OCENA SYTUACJI WSKAZUJE, ŻE NIE JESTEŚ DŁUŻNIKIEM.

Osoba, która na podstawie zebranych informacji uznaje że nie ponosi odpowiedzialności za dług, który się jej przypisuje powinna w pierwszej kolejności w dowolny sposób poinformować o tym Wierzyciela. Najlepiej aby forma tej komunikacji między Dłużnikiem, a Wierzycielem była pisemna (list polecony).

Osoba, która doświadcza takiego niechcianego kontaktu ze strony Wierzyciela musi postawić stanowczą granicę akceptacji takich działań. Jeśli granica ta – w odczuciu zainteresowanego – zostanie przekroczona podjęte powinny być poniższe kroki.

Jeśli Wierzyciel dąży nadal do uzyskania pieniędzy od danej osoby, proponuje się często przygotowanie – często wspólnie z prawnikiem lub doradcą z systemu nieodpłatnej pomocy poradniczej - pisma, w którym zawiadomimy organy ścigania

po pierwsze o podejrzeniu, że Wierzyciel próbuje wyłudzić od nas pieniądze

po drugie o podejrzeniu, że Wierzyciel nas nęka telefonami i korespondencją, co jest dla nas nie do zniesienia

Warto w takim piśmie przytoczyć wszystkie okoliczności związane z wyjaśnianiem istnienia długu w relacji z Wierzycielem – nie obawiajmy się podawania imion i nazwisko osób, z którymi się kontaktowaliśmy, wskazujemy te osoby jako świadków. Jeśli pod pismami wysyłanymi do danej osoby przez Wierzyciel podpisują się jakieś osoby, zaleca się aby także te osoby były podawane jako świadkowie opisywanego w piśmie procederu.

Rozdział 3 – Dług istnieje i co dalej

CO JEŚLI OCENA SYTUACJI WSKAZUJE, ŻE JESTEŚ DŁUŻNIKIEM

Trzeba powiedzieć sobie otwarcie, że problem istnieje, ale nie jest to ‘koniec świata’. Najgorszym rozwiązaniem, które w takiej sytuacji można wybrać, pozostaje „chowanie głowy w piasek” i unikanie korespondencji od wierzyciela, komornika czy też z sądu. Czasami w bardzo prosty sposób można sprawić, że zadłużenie ulegnie choćby częściowemu umorzeniu. Jeśli natomiast unikamy kontaktu, to instytucje będą działały bez naszego udziału, na naszą niekorzyść i spirala zadłużenia się nakręci.

Przepisy prawa wprowadzają szereg ograniczeń i wyłączeń naszego majątku spod egzekucji. Wierzyciel nie może nas pozostawić bez środków do życia.

Warto też zapytać w instytucjach pomocowych i osoby lub podmioty wspierające obywateli w zakresie psychologii / radzenia sobie ze stresem. Nie można się tego wstydzić. Taka pomoc sprawi, że poczujemy ulgę i nie będziemy mieli poczucia osamotnienia przy rozwiązywaniu problemu długu.

Dłużnik zawsze możesz jeszcze raz sprawdzić wszystkie wątpliwości z prawnikiem.

Czym są SKŁADNIKI DŁUGU?

Ważne by ustalić szczegółowo składniki zadłużenia tzn. jaka suma składa się na tzw. należność główną, a jaka część długu to np. odsetki, koszty sądowe, koszty działania prawnika naszego Wierzyciela, koszty komornicze, koszty innych działań.

Ta wiedza pozwoli Dłużnikowi w pełni świadomie podejmować działania mediacyjne; Dłużnik uniknie też sytuacji, kiedy dokonując spłaty nie będzie realnie zmniejszał swoich zobowiązań, gdyż wszystkie jego starania zmierzają będą do obniżenia opłat i odsetek – dług zaś nie zniknie, ani się nie zmniejszy. Czasem takie opłaty i koszty o jakich Dłużnik jest informowany nie są należne Wierzycielowi, pobierane są bezprawnie.

PAMIĘTAJMY O WYMAGALNOŚCI ROSZCZENIA

Zdarza się, że zadłużenie, którego spłaty ktoś od nas oczekuje (przykładowo fundusz sekurytyzacyjny) pozostaje niewymagalne. Fundusz, który zakupił wierzytelność od banku albo innej instytucji finansowej często nie jest w stanie wykazać, że umowa została nam skutecznie wypowiedziana. Niejednokrotnie wierzyciel nie spełnił wszystkich wymogów ustawowych dla skutecznego domagania się zapłaty przed sądem i komornikiem. Dlatego w pismach kierowanych szczególnie do Sądu warto zawsze zgłosić ZARZUT BRAKU WYMAGALNOŚCI ROSZCZENIA. Te cztery słowa wpisane przykładowo do sprzeciwu od nakazu zapłaty sprawiają, że sąd zbada wymagalność roszczenia i w przypadku potwierdzenia słuszności naszego stanowiska, może oddalić powództwo.

Dłużnik zawsze musi pamiętać, że każdy dług się **PRZEDAWNIA**.

Od niedawna termin przedawnienia roszczenia wysuwanego przeciwko konsumentowi Sąd weźmie pod uwagę z urzędu. Mimo to, z ostrożności procesowej, warto każdorazowo

wskazywać ZARZUT PRZEDAWNIENTA ROSZCZENIA. Zarzut taki może być skuteczny w całości albo choćby w części, dzięki czemu dłużnik nie będzie przykładowo zmuszony do zapłaty odsetek.

Wiele zależy od zachowań Wierzyciela i samego Dłużnika podejmowanych nawet przed wielu laty np. od tego czy wcześniej Dłużnik nie dokonywał wpłat Wierzycielowi, Windykatorowi lub poprzedniemu posiadaczowi wierzytelności (np. Bank), od tego czy przeciwko nam kiedykolwiek występował komornik w sprawie zadłużeniowej, która teraz po latach ponownie 'odżyła'.

Tego rodzaju informacji nie należy pomijać w rozmowie z prawnikiem lub doradcą obywatelskim. Każda tego rodzaju czynność prowadzi bowiem do PRZERWANIA BIEGU PRZEDAWNIENTA.

Nawet jednak mając świadomość istnienia długu odradza się Dłużnikowi działań pochopnych, nie konsultowanych z prawnikiem lub osobą zaufaną, motywowanych strachem przed Wierzycielem.

Działania Dłużnika muszą być zawsze roztropne, przemyślane i zaplanowane.

Zawsze jest bowiem szansa na to by uchylić się od zapłaty całości lub choćby części długu, aby uchylić obowiązek zapłacenia kosztów (sądowych/komorniczych), jakie często towarzyszą problemom z długiem.

Zawsze negocjujmy

Zanim podejmiesz negocjacje z wierzycielem poradź się prawnika, lub innych bliskich osób, skonsultuj z nimi fakt, czy na pewno dług istnieje, czy istnieje w takiej właśnie wysokości jakiej oczekuje od ciebie wierzyciel i czy wszystkie opłaty jakie nalicza wierzyciel są realne i należne wierzycielowi.

**Pamiętaj:*

Możesz zanegować część zobowiązań i podjąć negocjacje tylko w pewnym zakresie zobowiązań, które uznajesz za należne.

Jeśli nie masz wątpliwości, że dług istnieje i nie masz możliwości jego spłaty zawsze warto polubownie porozumiewać się z Wierzycielem. Nigdy jednak nie powinno się składać pochopnych deklaracji. Negocjacje to proces, kiedy każda ze stron ustępuje w jakichś kwestiach. Jeśli chcemy zwrócić dług w ratach, nalegajmy na to by nie naliczono nam dodatkowych odsetek, bądź by wierzyciel zrezygnował z przynależnych mu kosztów sądowych lub komorniczych. Miej odwagę pytać o korzystne dla siebie warunki. Nie zrażaj się odmową. Wierzyciel często ma ograniczone możliwości egzekwowania należności.

Zanim przystąpisz do negocjacji, szczególnie co do spłaty zadłużeń wysokich kwot pieniężnych, skonsultuj się z prawnikiem i upewnij się, czy nie można podnieść zarzutów niwelujących w całości albo w części roszczenia wierzyciela.

Warto pamiętać o mediacji. Na każdy etapie sporu, nawet w sytuacjach z pozoru beznadziejnych, można sięgnąć po wspomniane narzędzie. Zawsze jednak na mediację musi zgodzić się zarówno Dłużnik, jak też Wierzyciel. Zgoda ta może być wyrażona w dowolnej

formie, ale warto by uzyskać od drugiej strony zgodę na mediację co najmniej w formie wiadomości SMS lub e-mail.

Etapy dochodzenia wierzytelności (schemat)

- wymagalność roszczenia
- działania windykacyjne prowadzone przez wierzyciela – wymiana korespondencji, kontakt telefoniczny
- skierowanie sprawy do sądu - rozprawa
- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym – możliwość złożenia sprzeciwu
- nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym – możliwość złożenia zarzutów (opłata od zarzutów)
- wyrok zaoczny – możliwość złożenia sprzeciwu (opłata od sprzeciwu)
- wyrok – możliwość złożenia apelacji – wyrok sądu II instancji
- tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty albo wyrok zaopatrzony w klauzulę wykonalności wtedy, gdy nie przysługuje od nich środek zaskarżenia, upłynął termin do ich wniesienia
- dopiero po otrzymaniu tytułu wykonawczego wierzyciel może udać się do komornika i w sposób przymusowy wyegzekwować wierzytelność – wcześniej nie ma tego rodzaju instrumentów, które mogłyby przymusić dłużnika do zapłaty. Może stosować tylko perswazję, zaś dłużnik może w sposób dobrowolny spełnić świadczenie.